

Ilmoittajansuojelulaki

Khall 30.01.2023 § 410
1405/00.01.01/2023

Valmistelija hallintojohtaja Auli Korhonen p. 040 557 2146

Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta tuli voimaan 1.1.2023. Lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa, että henkilö, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n tai kansallisen oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti.

Direktiivi velvoittaa tietyt työnantajat perustamaan sisäisen ilmoituskanavan väärinkäytösten ilmoittamista varten. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yksityisen ja julkisen sektorin oikeushenkilöt ottavat käyttöönsä sisäiset kanavat ja menettelyt rikkomisten sisäistä ilmoittamista ja jatkotoimia varten.

Ilmoituskanava ei ole yleinen ”palautekanava” vaan nimenomaan vakavien väärinkäytösten ilmoittamista varten luotu palvelu. Sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuus koskee kuntia ja kuntayhtymiä, joiden työ- tai virkasuhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään 50. Sama koskee kuntien ja kuntayhtymien määräysvallassa olevia oikeushenkilöitä kuten tytäryhtiöitä.

Sisäinen ilmoituskanava tulisi ottaa käyttöön kolmen kuukauden sisällä lain voimaantulosta eli viimeistään 1.4.2023. Lain esitöissä on todettu, että Ilmoituskanavien ja -menettelyiden käyttöönotto edellyttää yhteistoimintalakien mukaista vuoropuhelua tai yhteistoimintamenettelyä.

Organisaatiossa työ- tai virkasuhteessa työskenteleville henkilöille on annettava mahdollisuus tehdä ilmoitus sisäisen ilmoituskanavan kautta. Organisaatio voi sallia myös muille henkilöille ilmoittamisen sisäisen ilmoituskanavan kautta. Se, annetaanko muille kuin organisaatioon työ- tai virkasuhteessa oleville kyseinen mahdollisuus, on siten organisaation harkinnassa. Tämän mahdollisuuden tarkoituksenmukaisuutta tulee harkita organisaatiokohtaisesti. Jos muille annetaan mahdollisuus tehdä ilmoituksia, tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi organisaation verkkosivujen kautta. Mahdollisuus voitaisiin antaa esimerkiksi lain 5.1 §:ssä mainituille henkilöille, kuten yksityiselle ammatinharjoittajalle tai harjoittelijalle. Organisaatio voi halutessaan mahdollistaa myös nimettömien ilmoitusten vastaanottamisen. Velvollisuutta siihen ei ole.

Laissa on säännökset keskitetystä ilmoituskanavasta ja toimivaltaisista viranomaisista. Keskitetyn ilmoituskanavan toiminnasta vastaa oikeuskanslerinvirasto. Oikeuskanslerinviraston on tiedotettava keskitettyyn ilmoituskanavaan ilmoittamisesta, toimivaltaisista viranomaisista ja annettava niihin liittyen neuvontaa.

Organisaatio voi itse määrittää, millaiset ilmoituskanavat se ottaa käyttöönsä. Ilmoittamisen tulisi olla mahdollista kirjallisesti tai suullisesti. Ilmoituksia voidaan ottaa vastaan esimerkiksi postitse, verkkosivulla tai puhelimesta. Yksinkertaisimmillaan ilmoittaminen voisi tapahtua esimerkiksi toimittamalla ilmoitukset kirjallisesti perinteiseen palautelaatikkoon. Ilmoituskanavien toiminta voidaan hoitaa organisaatiossa kokonaan taikka ulkoistaa kokonaan tai osittain.

Jos suullinen ilmoittaminen on mahdollista, se on voitava tehdä puhelimitse tai muun ääniviestijärjestelmän kautta ja ilmoittajan pyynnöstä kohtuullisen ajan kuluessa järjestettävässä henkilökohtaisessa tapaamisessa.

Ilmoitusten käsittely:

Ilmoittajalle tulee toimittaa ilmoituksen vastaanottamisesta ilmoitus seitsemän päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Kaikki rikkomisia koskevat ilmoitukset tulee kirjata. Ilmoittajalle tulee antaa palaute toimista, joita ilmoituksen perusteella on toteutettu tai aiotaan toteuttaa sekä kyseisten jatkotoimien valinnan perusteet. Palaute on annettava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottoilmoituksen toimittamisesta. Ilmoitusten käsittelijän on oltava tehtävässään riippumaton ja hänellä tulee olla edellytykset raportoida suoraan organisaation johdolle.

On huomioitava, että ilmoituksiin sisältyvien henkilötietojen käsittelyssä tulee kaikilta osin noudattaa yleisen tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain säännöksiä. Huomiota on kiinnitettävä erityisesti henkilötietojen käsittelyä koskeviin periaatteisiin (5 artikla) sekä sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojan periaatteeseen (25 artikla).

Hankinta:

Erilaisina kanavan toimintoina tulee järjestää viestintäratkaisu, jonka kautta ilmoitukset vastaanotetaan, ilmoitusten vastaanottaminen/kuittaus ja lajittelu, ilmoitusten tutkinta, palaute ilmoittajalle ja arkistointi ja säilytys.

Hankinnan ennakoitun arvon määrittämiseksi tulee tehdä markkina- ja hintakartoitus. Hankinnan arvo jää alle 60 000 euron. palveluntuottajilla on keskenään erilaiset hinnoittelumallit, joten hinnat vaihtelevat muun muassa sopimuskauden pituuden, kuntaorganisaation koon ja ilmoituksia käsittelevien henkilöiden määrän mukaan.

Esittelytekstin lähde: Suomen Kuntaliitto

Säädös:

[Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden... 1171/2022 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#)

Toimivalta, johon päätös perustuu:
Hallintosääntö § 24 / kaupunginhallituksen tehtävätä ja toimivalta

Ehdotus

Kaupunginjohtaja Hanna Helaste

Kaupunginhallitus merkitsee ilmoittajansuojelulain asettamat velvoitteet tiedoksi, käy periaatteellisen keskustelun ja tarvittaessa antaa soveltamisohjeita. Lain täytäntöönpanoa varten hankitaan markkinakartoituksen perusteella tekninen ratkaisu ja sisäiset toimintaohjeet laaditaan yhteistoimintamenettelyssä.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.